

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
НАЦИОНАЛЕН СОВЕТ ЗА ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

бр.31-5441/6

16 декември 2015 година
Скопје

ДО ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА
СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
г.Трајко Вељаноски

ИЗВЕШТАЈ

**од Јавната расправа на Националниот совет за евроинтеграции
по Стратегијата за проширување на Европската унија**

Националниот совет за евроинтеграции на 23 ноември 2015 година организираше јавна расправа за Стратегијата за проширување на Европската унија. Целта на организирањето на јавната расправа беше важноста на среднорочниот стратешки документ за политиката на проширување на ЕУ кој го опфаќа периодот на мандатот на Европската комисија (до 2019 година) и особено имајќи го предвид новиот воведен пристап во годишното известување.

На јавната расправа беа поканети и присуствуваа претседателите и членовите на Комисијата за европски прашања, Комисијата за надворешна политика и Мешовитиот парламентарен комитет РМ и ЕУ, претставници од институции и организации на граѓанското општество кои работат во областа на европските интеграции. На јавната расправа присуствуваа и претставници од амбасадите на земјите членки на ЕУ во Република Македонија и од амбасадите на земјите од процесот на проширување на ЕУ.

На јавната расправа со свои мислења, предлози и коментари учествуваа: г-ѓа Лидија Димова претседател на Националниот совет за евроинтеграции, г-ѓа Ермира Мехмети претседател на Комисијата за европски прашања и член на Советот, д-р Димитар Мирчев член на Советот и претставник од Кабинетот на претседателот на Република Македонија, членовите на Советот пратениците г-ѓа Мерал Узеири Ферати, г.Кенан Хасипи и г. Васко Ковачевски, како и г.Бојан Маричиќ претставник од Македонскиот центар за европско образование.

Во излагањето по Стратегијата за проширување на ЕУ, г. **Фатмир Бесими, заменик претседател на Владата на Република Македонија задолжен за европски интеграции и член на Националниот совет за евроинтеграции**, истакна дека и покрај предизвиците со кои се соочува Европската унија, проширувањето останува високо на нејзината агенда. Владата на Република Македонија со внимание ја следи содржината на Стратегијата за проширување на ЕУ, која ја утврдува крајната цел-проширување на Унијата со земјите од Западен Балкан. Стратегијата исто така ги адресира приоритетите и предизвиците на процесот на проширување на земјите кандидати за членство во ЕУ. Комисијата за надворешна политика на Европскиот

парламент (AFET) на 10 ноември 2015 ја разгледала содржината на Стратегијата за проширување, а процес на разгледување продолжува во рамките на Советот на ЕУ и работните групи за Западен Балкан. Стратегијата ќе се разгледува на 25 ноември на ниво на амбасадори, додека на 18 декември ќе се разгледува на Европскиот совет, а потоа и во Европскиот парламент.

Стратегијата за проширување на ЕУ продолжува да ги утврдува приоритетите во однос на владеењето на правото и основните права, реформите на јавната администрација и економското владеење, со посебен акцент на економскиот развој и конкурентноста. Господин Бесими истакна дека посебно внимание во Стратегијата е посветено на регионалната соработка во рамките на Берлинскиот процес и приоритетите од агендата на поврзување, опфаќајќи ги добрососедските односи, билатералните спорови како и бегалската криза со кои се соочува ЕУ и земјите од регионот.

Заклучоците и препораките дадени во Стратегијата се однесуваат на дефинирање на процесот на проширување, како инвестиција за мир, безбедност и стабилност. Земјите аспиранти за ЕУ мора да ги исполнат сите критериуми особено и најпрво во однос на владеењето на правото и основните права, реформите на јавната администрација и економското владеење. Добрососедските односи и регионалната соработка остануваат со висок приоритет во Стратегијата за проширување и во Извештајот на Европската комисија за 2015 година.

Во однос на Република Македонија, г. Бесими истакна дека се утврдени слабости во изминатиот период и постојат објективни критики кои се адресирани и треба да се надминат. Во однос на усогласувањето со законодавството на ЕУ потенцираше дека бележи напредок. Политичките фактори треба да се концентрираат на имплементација на итните реформски приоритети и буџетот да се планира за развој и неговата имплементација да биде потранспарентна. Во однос на прашањето за името, г. Бесими истакна дека спорот продолжува да биде важна тема и дека се преземаат чекори за негово решавање. Бегалската криза има сериозно влијание врз Република Македонија, која е земја транзит, а кризата претставува голем терет за локалните капацитети на државата.

Господин Бесими истакна дека Европската комисија е подготвена да ја продолжи препораката за отворање на преговори за пристапување на Република Македонија во ЕУ, но препораката е условена со натамошно спроведување на политичкиот договор и спроведувањето на итните реформски приоритети. Ова прашање ќе се отвори по завршување на изборниот процес во следната година.

Во однос на извештаите на Европската комисија за 2015 година, г. Бесими информираше дека терминологијата е стандардизирана и се однесува на два степени на процена: напредокот постигнат во изминатата година и вкупната подготвеност од почетокот на процесот до сега. Направени се први подготовки во однос на краткорочните приоритети од Извештајот на Европската комисија за 2015 година и истите се составен дел на Владиноот акцискиот план на активности подготвен врз основа на листата на итни реформски приоритети поставени од ЕК. На крајот од излагањето г. Бесими истакна дека динамиката на реформите ќе се следи заедно со Собраниските тела и граѓанското општество.

Госпоѓа Ермира Мехмети, претседател на Комисијата за европски прашања и член на Националниот совет за евроинтеграции, истакна дека содржината на Стратегијата за проширување како регион не охрабрува и го одржува во живот ветувањето за проширување на земјите аспиранти од Западен Балкан. Стратегијата содржи сериозни забелешки за тоа што се случува со демократските капацитети и институции во земјите аспиранти. Госпоѓа Мехмети истакна загриженост што во Извештајот на Европската комисија за 2015 година, за секоја категорија која е предмет на оценување чести се оцените дека има недоволен напредок или слаб напредок. Оцените треба да бидат апел да се согледа насоката во која се движат

работите и истите да се исправат, да се адресираат во Акцискиот план и да се почне од реформите во судството. Според г-ѓа Мехмети, судската власт не успева да се ослободи од политичкиот притисок и постои сомневање за непристрасноста на судската власт. Беше изразена загриженост и за состојбите во граѓанското општество и слободата на медиумите. Госпоѓа Мехмети во дискусијата истакна дека Република Македонија доцни со започнување на преговорите со Европската унија, со оглед дека уште пред 10 години беше првата земја која го доби статусот на земја кандидат за членство во Европската ЕУ, во време кога Црна Гора сеуште немаше статус на независна држава.

Според г-ѓа Мехмети листата на предизвици за Република Македонија во 2015 година е проширена, а од друга страна билатералниот спор со Република Грција е во безизлезна ситуација. Беше изразена загриженост што европската агенда зависи од резултатите и имплементацијата на политичкиот договор кој стана главен критериум за европската агенда, додека сите останати реформи се ставени во сенка, како на пр. Пристапниот дијалог на високо ниво.

Господин Димитар Мирчев, член на Советот и претставник од Кабинетот на претседателот на Република Македонија, во дискусијата укажа дека Извештајот на Европската комисија и Стратегијата за проширување се значајни документи за Република Македонија. Тие го определуваат правецот за нашите политики за евроинтеграции и за натамошен развој. Новина во документите е што имаат регионален пристап, особено со споредување на земјите кандидати или потенцијални кандидати. Втора новина во пристапот е квантификацијата која досега не сме ја имале и истата покажува дека нема големи разлики помеѓу земјите од Западен Балкан. Во целина, регионот има стапки на развој според Копенхашките критериуми, во насока на умерено постигнување на критериумите. Најчеста оцена е дека постигнуваме умерен напредок. Господин Мирчев даде своевидување во однос на други меѓународни извештаи, како годишните извештаи за хуман развој на УНДП и Светска банка, кои покажуваат значително големи разлики помеѓу земјите од Западен Балкан во споредба со оценките во Стратегијата за проширување и Извештајот на Европската комисија. Според него, тоа говори дека Европската комисија и Унијата воопшто не постигнала некој значаен напредок во одредување на стратегија кон регионот. Сеуште преовладува индивидуалниот пристап кон одредени земји како Република Македонија, Црна Гора и др. За комплетно проширување или интеграција на регионот потребен е регионален пристап. Во науката таков регионален пристап кој ќе овозможи потпирање на колективните сили во сите сектори може да биде многу поуспешен и поефективен од индивидуалниот пристап, но засега Унијата нема таков пристап.

Заедничката надворешна и безбедносна политика на ЕУ или не постои или нема никакви ефекти во кризи како што е актуелната мигрантска криза. Една земја-членка на ЕУ, на Република Македонија како и на другите земји од Балканот ни пропушта маса на бегалци надвор од шенгенските критериуми и надвор од прописите на ЕУ. Во дискусијата г. Мирчев истакна дека пренесена е идејата до претседателот на Европскиот совет г. Доналд Туск, да се диференцираат економските мигранти од бегалците што доаѓаат од подрачја каде се војува.

Според г. Мирчев, спорот со името со години наназад стана дел од Заедничката надворешна и безбедносна политика на ЕУ и потребно е преку оваа политика да се разреши. Но, во оваа насока, ништо не се презема. По примерот на Словенија, беше укажано на потребата да се изгради Стратегија за евроинтеграции на која сите парламентарни партии конструктивно ќе се придржуваат. Во дискусијата беше поздравена спремноста на Владата да ја заврши анализата на извештајот и стратегијата, да се изготви акцискиот план со надеж дека ќе има едногласност во приодот кон акциски план кој многу ќе значи за државата и за нејзиниот меѓународен углед.

Пратеникот и член на Националниот совет за евроинтеграции г-ѓа Мерал Узеири Ферати, истакна дека во овојгодишниот извештај на Европската комисија како и во претходните, се нотирани истите забелешки. Според г-ѓа Узеири Ферати со години наназад се нарушува системот на демократските вредности, не функционира правната држава, постои селективно судство, нема слобода на медиумите, недостасува слобода на изразување, не се дава внимание на меѓуетничките односи. Албанците не се згрижени од институциите и младите ја напуштаат земјата како резултат на невработеноста. Загрижува загадувањето на воздухот со последици по здравјето на луѓето, а комбинатот Југохром се уште работи без филтри. Во однос на Охридскиот рамковен договор, г-ѓа Узеири Ферати изнесе мислење дека истиот не е спроведен при што инсистираше на почитување на договорот и преземените обврски и предложи следење на почитувањето на обврските.

Пратеникот и претседател на Мешовитиот парламентарен комитет г. Кенан Хасипи во дискусијата истакна дека Стратегијата на ЕК е документ кој реално ги отсликува состојбите на сите држави кандидати за членство и потенцијални кандидати, како и ги дава насоките кои на земјите треба да им послужат како да ги ориентираат активностите со цел да ги олеснат и да ги спроведат реформите. Според г. Хасипи, добро е што ЕУ годинава отишла чекор напред во одредување на степенот на напредокот или назадување, со што користи табела со оценки поединечно за секоја област, сакајќи попрецизно да го утврди статусот. Во Стратегијата за проширување има важни констатации: прво-проширувањето е строго правилен процес изграден врз критериуми и научени лекции од минатото; второ-документот јасно предвидува дека ниту една земја од Западниот Балкан вклучително и Турција нема да стане членка на Унијата до крајот на мандатот на Европската комисија односно до 2019 година.

Во однос на економските параметри г. Хасипи истакна дека ниту една земја аспират нема функционална пазарна економија. Доколку ги споредиме претходните извештаи ќе се најде на контрадикторност кај економските параметри, земјите обезбедиле најмалку благ пораст на БДП во услови кога многу посилни земји од ЕУ биле во рецесија. Недостига воведен дел со анализа на ситуациите низ кои поминале земјите аспиранти за да се добие реална слика зошто се на вакво ниво на економски развој и зошто се оди многу бавно во реализација на политичките критериуми. Господин Хасипи го покренува прашањето -Дали е можно со ваков ригорозен пристап да се овозможи подобра динамика во иднина?

Во однос на мигрантската криза г.Хасипи истакна дека ЕУ треба да има поголемо внимание кон земјите од Западен Балкан, поконкретна динамика и повеќе финансиски средства. Строги се европските критериуми по прашањето за арбитражно менаџирање на билатерните спорови каде е посочено да се имаат предвид одлуките од Меѓународниот суд на правдата во Хаг, но за жал по тоа прашање кое треба да е обврзувачко за двете страни, не важи и за Република Македонија.Во дискусијата г.Хасипи повика за посериозен пристап при разгледување на Акцискиот план на Владата, со укажување истиот да биде многу конкретен со јасни и прецизни рокови за реализација.

Претставникот на Македонскиот центар за европско образование г. Бојан Марикиќ ја поздрави јавната расправа за Стратегијата за проширување на ЕУ, и ја истакна како корисна за пратениците и за граѓанското општество. Во дискусијата ги посочи разликите на Стратегијата и Извештајот во однос на истите документи од претходните години. Во новите документи државите се ставени во еден систем на споредување, што не значи дека се губи индивидуалниот пристап до крај, напротив сега има можност успехот на државите да биде поспоредлив. Во дискусијата г. Марикиќ изнесе дека ова е еден вид на конкуренција и поттик за натпревар меѓу државите, но истовремено и за соработка меѓу нив. Темелните одредби во документите од оваа година, се подетални и поопширни што укажува дека ЕУ веќе ги

цени државите по политички критериуми и владеењето на правото, економската политика но и буџетската контрола и фискалната одговорност.

Во однос на темелните одредби бил даден предлог од нивна страна да се додаде и политичкиот дијалог, како важна тема за сите земји во регионот. Во регионалниот пристап има шанса и нов момент преку Берлинскиот процес, за отворање на преговорите за земјите од регионот, особено на поглавјата 23 и 24. Во однос на Извештајот на ЕК за Република Македонија за 2015 година, г. Маричиќ истакна дека е поконкретен и подобро подготвен, истиот дава одредници за одговорноста што треба да се направи. Според Маричиќ, оваа година препораката за Република Македонија е суспендирана, и треба да се бориме за неа. Политичката криза е во центарот на вниманието и најголема после 2001 година. Во однос на Акцискиот план на Владата истакна дека е потребно да биде суштински и спроведлив, при тоа укажувајќи дека граѓанските организации можат да помогнат.

Господин Васко Ковачевски, пратеник и член на Националниот совет за евроинтеграции, истакна дека препораката за почеток на преговори е условена со континуирано спроведување на политичкиот договор, со кој треба да се излезе од политичката криза. Според г.Ковачевски, објавените прислушкувани разговор ја покажале партизацијата на општеството, прекршување на основните човекови права, корупцијата, директната вмешаност во судската власт, загрозување на слободата на медиумите како и активности со уцени и закани во изборните процеси. Препораките од Прибе и постигнатиот политички договор се основа за остварување на европската агенда на Република Македонија. Оваа година има систем на оценување на земјите во регионот при што се истакна дека Република Македонија има стагнација или назадување во одредени области. Во економскиот дел клучна забелешка е дека Владата троши повеќе од тоа што може. Долгот е умерен, но во континуитет се зголемува од 2008 година до денес. Евидентирани се и скриените задолжувања на јавните претпријатија, акционерските друштва и другите органи на управување. Економистите се загрижени дека парите не се трошат полезно, не се насочени во капитални инвестиции и во инфраструктура, односно се трошат за плати, пензии, субвенции, со што економскиот развој е послаб. Во дискусијата беше дадена забелешка и за транспарентноста на трошењето на парите. На крајот на дискусијата се изрази очекување дека Владата ќе подготви акционен план и стратегија за надминување на забелешките од Европската комисија.

Претседателот на Националниот совет за евроинтеграции г-ѓа Лидија Димова, истакна дека Стратегијата за проширување на ЕУ го опфаќа севкупниот мандат на ЕК од пет години, при што информираше дека целта на организирањето на јавната расправа е да се донесат конкретни заклучоци кои ќе се достават на работните тела на Собранието, сè со цел истите да ги имаат предвид кога ќе го разгледуваат Извештајот на Европската комисија. Стратегијата за проширување на ЕУ е долгорочен документ, кој го квантифицира квантитетот и квалитетот. Госпоѓа Димова потенцираше дека во Стратегијата, останува природот за преговорите за поглавјата 23 и 24, за кои и ќе имаат посебен пристап. Во рамки на политичките критериуми укажа дека особено важна е имплементацијата на законодавството, која е незадоволителна и треба да се подобри. Во однос на владеењето на правото и политичките критериуми укажа дека особено важни се поглавјата за јавните набавки, финансиската контрола и ефикасна јавна администрација. За економскиот критериум посебен акцент се става на јавните финансии и економскиот развој.

Како особено важни, во дискусијата беше истакнато исполнувањето на политичките критериуми, и тоа владеењето на правото, функционирање на судството, борбата против корупцијата и организираниот криминал, слободата на изразувањето. Во дискусијата се потенцираше на прашањето кое останува отворено - Дали Европската комисија воведува регионален пристап при оценувањето на државите од

регионот. За потврда на оваа теза беше укажано на утврдените еднакви перформанси на државите од регионот, забележани во Стратегијата, како и воведување на економскиот развој за критериум при оценување на постигнатиот напредок. Во оваа насока г-ѓа Димова апелираше да се отвори јавна дебата од која ќе произлезат заклучоци со цел да се оцени што ќе значи овој пристап за Република Македонија.

Во однос на граѓанското општество во дискусијата се истакна неговата особена улогата и важност во утврдување на оценката колку општеството е функционално, како и тоа дека истото ја врши улогата на контролор или мониторинг.

На крајот на дискусијата, во контекст и поддршка на регионалниот пристап, беше повторена важноста да се отвори дискусија, со посебен осврт на Поглавјето 24 кое е особено значајно за ЕУ.

**ПРЕТСЕДАТЕЛ
НА НАЦИОНАЛНИОТ СОВЕТ ЗА
ЕВРОИНТЕГРАЦИИ,**

Лидија Димова

Доставено и до:

- Националниот совет за евроинтеграции;
- Претседателот и членовите на Комисијата за европски прашања,
- Секретаријат за европски прашања.